

KADA I KAKO PRIČEŠĆIVATI IZ TABERNAKULA?

MARKO BABIĆ

Franjevačka teologija Makarska

UDK 264.032

Stručni članak

U mnogim našim župskim i samostanskim crkvama je česta, a ponegdje i redovita, praksa da se vjernici na nedjeljnim misama (i na misama preko tjedna) pričešćuju hostijama koje su posvećene na nekoj od prijašnjih misa. Svećenik upravlja poklik *Evo Jaganjca Božjega ...* a često iza toga odlazi do svetohraništa iz kojega uzima prije posvećene hostije da bi mogao pričestiti vjernike. Mnogi to opravdavaju praktičnim razlozima među kojima je najuvjerljiviji da je teško znati točan broj pričesnika i da svakako treba izbjeći manjak ili znatniji višak posvećenih komadića euharistijskog kruha. K tome se dodaje i potreba precizne "duhovne statistike" u kojoj broj pričešćenih ima značajno mjesto. Uzmemo li u obzir da to redovito vode sakristanke, stvar se dodatno zamrsuje, svećenici prihvaćaju liniju manjeg otpora i preko mise pričešćuju hostijama iz tabernakula koje su posvećene na nekoj prijašnjoj misi.

Praktičnost jedina zakonitost

U nekim veoma posjećenim crkvama i svetištima u kojima ima više oltara nije rijetka praksa da se misna žrtva redovito prinosi na jednom oltaru, a vjernici se za pričest "presele" k drugom oltaru na kome je smješteno svetohranište. U nekim takvim crkvama za vrijeme

najvećih svečanosti svete mise se slave svakoga punog sata u danu (u nekima čak svako pola sata da vjernici ne bi ostali nezaposleni). Preko cijeloga dana "dežurni djelatnici pričesti" pričješćuju vjernike hostijama iz svetohraništa složenim u glomazne čestičnjake "da se ne bi moralo posvećivati svaki čas", kako mi je - ni okom ne trepnuvši - samouvjereno obrazložio tu praksu upravitelj jednoga svetišta. Što je pričest prostorno i znakovno bila potpuno odvojena od misne žrtve u kojoj vjernici sudjeluju, to kao da nije igralo neku važniju ulogu koja bi eventualno sugerirala potrebu traženja drugih rješenja.

Gdje su korijeni ...

Da li je praktičnost jedini uzročnik navedene neliturgijske prakse? Mnogi će odmah dati potvrđan odgovor na tako postavljeno pitanje. Bolji poznavaoци liturgijske teologije i prakse radije će potražiti pravilan odgovor u nedovoljnom poznavanju duha i pravog značenja kršćanskih liturgijskih čina te u dekadentnoj euharistijskoj pobožnosti prošlih stoljeća koja se, uglavnom, iscrpljivala u duhu pjesme "Klanjam ti se smjerno" ne pazeći dovoljno na Isusu želju (da izbjegnemo riječ *zapovijed*) izraženu riječima: "Uzmite i jedite ... uzmite i pijte!"

Kad se k tome nadoda prenaplašeno isticanje da je pričest samo za "čiste" (skoro pa bezgrešne) duše, a zapostavi da se pričješćujemo tijelom i krvlju koje se "*predaje ... i prolijeva za sve ljude na otpuštenje grijeha*", onda je sasvim jasno da se pričest, barem u takvim glavama, može prostorno i vremenski odijeliti od misne žrtve u kojoj vjernici aktivno sudjeluju (ili bi barem tako trebalo biti).

Aktivno sudjelovanje (u-čest-vovanje) vjernika u misi doseže svoj vrhunac u pri-česti po kojoj pričesnici postaju sudionici (učesnici) Kristove pashalne (vazmene) pobjede kao što su otajstveno sudjelovali i u njegovu žrtvovanju.

Kad sam nedavno jednoj manjoj skupini pastoralaca spomenuo da današnji oblik tabernakula na oltaru nije stariji od 16. stoljeća, ostali su iznenađeni kao da su to prvi put čuli. Očito su brkali čuvanje posvećenih prilika za pričest bolesnika i uznika u drevnoj Crkvi s euharistijskim pobožnostima zadnjih stoljeća.

... a gdje pravilna rješenja?

Liturgijska praksa je odraz vjerničkog mentaliteta koji se stvara življenjem i smjernicama Crkvenog učiteljstva koje ima zadaću pravilnog usmjeravanja i promicanja zdrave kršćanske pobožnosti. U tom kontekstu od velike su važnosti uvodi u službene liturgijske knjige, posebno u misal. Tu je Crkveno učiteljstvo pružilo zdrava liturgijska usmjerenja za današnje vrijeme Crkve.

Kolikogod moramo respektirati okupiranost današnjih pastoralnih djelatnika na različitim područjima koja kadkad nadmašuje njihove i fizičke i psihičke snage, ne možemo ih osloboditi obaveze da upoznaju usmjerenja koja ravnaju današnju liturgiju žive Crkve jer *liturgija je ipak vrhunac prema kojemu teži sva djelatnost Crkve, i ujedno izvor iz kojega proistječe sva njezina snaga (SC 10), a misno slavlje kao djelo Krista i hijerarhijski uređenoga Božjega naroda, središte je svega kršćanskoga života koliko za opću Crkvu toliko i za mjesnu, a tako i za pojedine vjernike (Opća uredba misala, br.1).*

Tko pomnivo čita uvode u službene liturgijske knjige, osobito u misal, lako će uočiti koje je mjesto svetohraništa u crkvi, čemu služi, čime i kako pričešćivati vjernike, prema čemu usmjeriti euharistijsku pobožnost. Tako će uočiti da u br. 56,h navedene Opće uredbе Rimskog misala piše: *Veoma je poželjno da vjernici prime Tijelo Gospodnje od hostija posvećenih u istoj misi, a u predviđenim slučajevima da se pričeste i iz kaleža da i samim znakovima bolje dode do izražaja da je pričest udioništvo u žrtvi koja se upravo slavi. Dio obrednika koji regulira pričest i ostale oblike štovanja euharistijskog otajstva izvan misnog slavlja još je određeniji: Najpotpunije sudjelovanje u euharistijskom slavlju jest sakramentalna pričest primljena u misi. A to, s obzirom na znak, postaje očitijim kad vjernici od iste žrtve prime Tijelo Gospodinovo. Stoga neka se kod svakoga euharistijskog slavlja redovito psvećuje sveži kruh za pričest vjernika (br.13).*

To bi trebao biti sasvim dovoljan izazov na razmišljanje i poticaj na pravilno usmjeravanje prakse pričešćivanja hostijama posvećenim upravo na toj misi u sklopu koje se pričešćuje. Time bi vjernicima bilo puno jasnije da su sudjelovali u otajstvenom prinošenju nekrvne Kristove žrtve i da su po pričesti postali dionici plodova te žrtve. U tom bi kontekstu trebalo puno više govoriti o potrebi pričešćivanja i pod

prilikama vina i to stvarno praktimirati za sve pričesnike. Ali, o tom pitanju opširnije nekom drugom zgodom.

Uskladiti broj hostija i pričesnika

Glavno opravdanje prakse pričesćivanja već posvećenim hostijama koje se čuvaju u svetohraništu nalazi se u nestalnom broju pričesnika i mogućnosti stvaranja neugodnosti nestankom čestica. To se opravdanje može samo djelomično prihvatiti. Upravitelji crkava brzo nauče približan broj vjernika koji se pričesćuju. Ali, ako baš žele izbjeći eventualne neugodnosti, mogu uz približan broj hostija potrebnih za pričest sudionika na toj misi imati u pričuvi određen broj hostija u čestičnjaku koji se donosi na oltar prije usklika *Evo Jaganjca Božjega* tako da bi se u njega pohranile preostale čestice ili nadoknadile one koje nedostaju.

Tako će svetohranište postati ono što i jest: mjesto za pohranu Presvete euharistije koja se upotrebljava za pričest bolesnika i uznika i za privatnu pobožnost vjernika. U tom kontekstu treba čitati odredbu Opće uredbe misala: *Treba veoma preporučiti da mjesto za pohranu Presvete euharistije bude u kapeli prikladnoj za privatno klanjanje i molitvu vjernika. Ako to nije moguće, Svetotajstvo će se prema rasporedu svake pojedine crkve i zakonitim mjesnim običajima smjestiti ili na nekom oltaru ili izvan oltara na istaknutom i lijepo ukrašenom dijelu crkve* (br.276).

Pričest izvan misnog slavlja

Pričest bi trebala biti sastavni dio i vrhunac aktivnog sudjelovanja u misnom slavlju. Pričest izvan mise je iznimka od redovite prakse. Treba je urediti tako da se ipak osjeti povezanost s misnom žrtvom i da bude obredno slavlje a ne samo magični čin sâm za sebe. U tome nam može pomoći čitanje Svetoga pisma, zazivi i propisane molitve prije i poslije pričesti.

Sve to treba učiniti da sakrament euharistije koji je Krist povjerio Crkvi, svojoj ljubljenoj zaručnici, bude duhovna hrana vjernicima i zalog vječnog života svima koji k njemu pristupe.